

دستورالعمل فعالیت بازارگردانی مبتنی بر حراج در فرابورس ایران

در راستای اجرای ماده ۳۴ قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی و ماده ۱۱۹ دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران، این دستورالعمل به منظور تعیین حدود تعهدات و نحوه فعالیت بازارگردانی در فرابورس ایران تنظیم شده است.

• فصل یک - تعاریف:

• ماده یک:

اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل به شرح زیر است:

• بند الف:

قانون بازار اوراق بهادار: منظور قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی است.

• بند ب:

سبا: منظور سازمان بورس و اوراق بهادار است.

• بند ج:

فرابورس: منظور شرکت فرابورس ایران است.

• بند د:

بازارگردانی: فعالیت‌های بازارگردان طبق این دستورالعمل است که با هدف تنظیم عرضه و تقاضا، تحدید دامنه نوسان قیمت و افزایش نقدشوندگی ورقه بهادار انجام می‌شود.

• بند ه:

کارگزار: منظور کارگزار عضو فرابورس است.

• بند و:

بازارگردان: شخص موضوع بند ۱۵ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار است که با مجوز سبا، اوراق بهادار معینی را بازارگردانی می‌نماید.

- بند ز: ورقه بهادار: منظور ورقه بهادار پذیرفته شده در فرابورس است که مطابق این دستورالعمل فعالیت بازارگردانی بر روی آن انجام می شود.
- بند ح: دامنه مجاز نوسان: حداکثر تغییرات مجاز قیمت ورقه بهادار در هر روز نسبت به قیمت پایانی روز معاملاتی قبل است.
- بند ط: دامنه مظنه: حداکثر اختلاف بین قیمت سفارش خرید و سفارش فروش هر ورقه بهادار به درصد است که بازارگردان آن ورقه بهادار، در سامانه معاملات فرابورس وارد می نماید. این درصد نسبت به قیمت سفارش خرید محاسبه می شود.
- بند ی: حداقل سفارش انباشته: حداقل تعدادی از ورقه بهادار است که بازارگردان باید همواره در سفارش خرید و فروش خود در سامانه معاملات فرابورس نگه دارد.
- بند ک: حداقل معاملات روزانه: حداقل تعداد ورقه بهاداری است که در صورتی که بازارگردان به میزان آن تعداد از ورقه بهادار در یک روز معاملاتی، معامله کند، می تواند از انجام تعهدات خود طبق این دستورالعمل در آن روز معاملاتی، خودداری نماید.
- فصل دو - شرایط و مراحل اعطای مجوز بازارگردانی:
 - ماده دو: متقاضی دریافت مجوز بازارگردانی باید تقاضای خود را برای بازارگردانی ورقه بهادار، به فرابورس ارائه کند. این تقاضا باید براساس فرم پیوست و حاوی، تعهدات متقاضی در مورد دامنه مظنه باشد.
 - ماده سه: شروع فعالیت بازارگردانی برای هر ورقه بهادار، منوط به صدور مجوز فعالیت بازارگردانی توسط فرابورس

خواهد بود.

• ماده چهار:

بازارگردانی اوراق تأمین مالی توسط نهادهای مالی، مشروط به اخذ مجوز بازارگردانی از سبا می‌باشد. در صورتی که نهاد مالی مذکور، دسترسی مستقیم به سامانه معاملاتی از طریق ایستگاه معاملاتی مستقل را نداشته باشد، باید جهت انجام فعالیت بازارگردانی از خدمات یکی از کارگزاران فرابورس استفاده کند.

• ماده پنج:

فرابورس ظرف حداکثر ۱۵ روز پس از دریافت درخواست متقاضی، نظر خود را جهت اجازه شروع فعالیت بازارگردانی به متقاضی اعلام می‌کند. در صورت موافقت با شروع بازارگردانی، شرایط بازارگردانی و تاریخ آغاز و پایان فعالیت مزبور در مجوز اعطایی ذکر خواهد شد.

• فصل سه - وظایف و اختیارات بازارگردان:

• ماده شش:

بازارگردان فعالیت بازارگردانی ورقه بهادار، را در کد بازارگردانی انجام می‌دهد. برای انتقال ورقه بهادار به کد بازارگردانی، بازارگردان باید فرم پیوست این دستورالعمل را که به تأیید مالک یا مالکان ورقه بهادار رسیده است، تکمیل و به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار تسلیم نماید تا تعداد ورقه بهادار معین شده در فرم مذکور، توسط شرکت اخیرالذکر به کد بازارگردانی ورقه بهادار منتقل شود.

• ماده هفت:

بازارگردان موظف است برای انجام امور بازارگردانی، هر ورقه بهادار، ایستگاه معاملاتی و مسئول انجام معاملات جداگانه‌ای را طبق مقررات اختصاص دهد. بازارگردان همچنین موظف است کلیه معاملات ورقه بهادار، دریافت‌ها، پرداخت‌ها، هزینه‌ها و درآمدهای مرتبط با بازارگردانی را در سر فصل حساب‌های جداگانه ثبت و در مقاطع سه ماهه به سبا و فرابورس گزارش نماید.

• ماده هشت:

بازارگردان موظف است، سفارش‌های خرید و فروش خود را با رعایت شرایط زیر وارد سامانه معاملات فرابورس کند:

- بند الف:
 قیمت‌های پیشنهادی در این سفارش‌ها باید در دامنه مجاز نوسان باشند.
- بند ب:
 تفاوت بین کمترین قیمت خرید در سفارش‌های خرید و بیشترین قیمت فروش در سفارش‌های فروش بازارگردان، حداکثر برابر دامنه مظنه باشد.
- بند ج:
 حجم سفارش‌های خرید و فروش باید با یکدیگر برابر و هر یک معادل یا بیش از حداقل سفارش انباشته باشد.
- تبصره یک:
 در صورتی که در اثر انجام معامله، حجم سفارش خرید یا فروش کمتر از حداقل سفارش انباشته شود یا تساوی میان آنها از بین برود، بازارگردان موظف است حداکثر ظرف دو دقیقه، حجم سفارش‌های مزبور را با یکدیگر برابر و معادل یا بیش از حداقل سفارش انباشته نماید.
- تبصره دو:
 در صورت عدم وجود اوراق در کد بازارگردان و عدم امکان خرید اوراق در سقف دامنه نوسان روزانه قیمت، بازارگردان ملزم به رعایت بند ج این ماده نبوده، لیکن موظف است سفارش خرید را در سامانه معاملاتی حفظ نماید.
- ماده نه:
 بازارگردان برای تأمین منابع مالی یا اوراق بهادار مورد نیاز خود می‌تواند در قالب قرارداد از مشارکت سایرین استفاده کند. توافق مزبور می‌تواند شامل حق الزحمه مدیریت و مشارکت در سود و زیان قرارداد باشد. قرارداد تأمین مالی فعالیت بازارگردانی، باید مطابق نمونه‌ی ارائه شده در پیوست سه این دستورالعمل تنظیم شود.
- فصل چهار - وظایف و اختیارات فرابورس در امور مرتبط با بازارگردان:
- ماده ده:
 فرابورس قبل از اعطای مجوز شروع فعالیت بازارگردانی، فهرست اوراق بهادار مورد نظر و شرایط بازارگردانی آنها را شامل دامنه مجاز نوسان، حداقل سفارش انباشته، حداقل معاملات روزانه، و حداقل

دوره زمانی مورد قبول برای بازارگردانی هر ورقه بهادار تهیه کرده و به تأیید سبا می‌رساند.

- تبصره:

تأییدیه موضوع این ماده برای بازارگردانی اوراق تأمین مالی، در پذیره‌نویسی قبل از اخذ مجوز انتشار و در عرضه اولیه، قبل از عرضه باید اخذ گردد.

- ماده یازده:

از روز شروع بازارگردانی، دامنه جدید نوسان قیمت، جایگزین دامنه نوسان قیمت قبلی می‌شود. این دامنه‌ی نوسان حداقل دو برابر دامنه‌ی نوسان در شرایط معمول خواهد بود. در صورتی که ورقه‌ی بهادار دارای بازارگردان فعال باشد، دامنه‌ی نوسان قیمت در روز بازگشایی نماد، تابع همین دستورالعمل است. همچنین حجم مبنا در محاسبه قیمت پایانی نمادهای دارای بازارگردان فعال، اعمال نخواهد شد.

- ماده دوازده:

در صورت تقاضای بازارگردان مبنی بر توقف نماد معاملاتی ورقه‌ی بهادار، فرابورس می‌تواند دلایل بازارگردان را بررسی و در صورت توافق و تطابق با مقررات مربوطه، نماد معاملاتی ورقه‌ی بهادار را حداکثر به مدت یک ساعت متوقف نماید. توقف نماد معاملاتی مطابق این ماده باید به گونه‌ای باشد که همواره نیم‌ساعت از پایان جلسه‌ی معاملاتی مربوطه، امکان انجام معامله‌ی ورقه‌ی بهادار وجود داشته باشد.

- ماده سیزده:

فرابورس بر چگونگی انجام وظایف بازارگردان و همچنین احراز و حفظ شرایط در نظر گرفته شده در این دستورالعمل نظارت دارد.

- ماده چهارده:

فرابورس موظف است فهرست اوراق بهادار دارای بازارگردان، و همچنین اوراقی که مجوز فعالیت بازارگردانی آنها لغو یا اتمام شده است را به همراه ذکر نام بازارگردان، و تاریخ شروع و خاتمه بازارگردانی، تهیه و در پایگاه الکترونیکی رسمی خود منتشر کند. تغییرات این فهرست باید به صورت روزانه، به هنگام شود.

- فصل پنج - شرایط معافیت بازارگردان از انجام وظایف بازارگردانی:

- ماده پانزده:
هرگاه حجم معاملات بازارگردان بر روی ورقه بهادار در یک روز معاملاتی، برابر یا بیش از حداقل معاملات روزانه شود، تعهد بازارگردان در آن روز معاملاتی، ایفا شده تلقی می‌شود.
- ماده شانزده:
در شرایط زیر، بازارگردان تعهد به اجرای وظایف بازارگردانی ندارد:
 - بند الف:
در صورتی که نماد معاملاتی ورقه بهادار مورد نظر بسته باشد.
 - بند ب:
در صورتی که قیمت ورقه بهادار در پنج جلسه معاملاتی متوالی بیش از ۳ برابر دامنه مجاز نوسان، در یک جهت تغییر کند و در عین حال عرضه و تقاضای ورقه بهادار به تعادل نرسیده باشد.
- تبصره:
مدت زمان معافیت بازارگردان براساس بند (ب) توسط فرابورس تعیین می‌شود.
- ماده هفده:
در صورتی که، مقررات انجام معامله ورقه بهادار تغییر کند، مخصوصاً چنانچه دامنه مجاز نوسان ورقه بهادار محدودتر شود، بازارگردان ظرف ۱۰ روز می‌تواند تقاضای ابطال مجوز فعالیت بازارگردانی خود را به فرابورس ارائه نماید. در این صورت تعهدات بازارگردان از ابتدای جلسه معاملاتی بعد از ارائه تقاضای مذکور تا تصمیم نهایی فرابورس منتفی است و فرابورس موظف است موضوع را به سبا گزارش نموده و نسبت به اعلام عمومی آن در پایگاه الکترونیکی رسمی خود اقدام کند.
- فصل شش - امتیازات بازارگردان:
 - ماده هجده:
فرابورس برای بازارگردانی هر ورقه بهادار یک ایستگاه معاملاتی جداگانه، بدون دریافت هیچ‌گونه هزینه‌ای از این بابت در اختیار بازارگردان خواهد گذاشت. انجام معاملات سایر اوراق بهادار از ایستگاه معاملاتی مخصوص بازارگردانی مجاز نیست.
 - تبصره:
دسترسی بازارگردان به زیرساخت دسترسی برخط نیز می‌تواند به منزله تخصیص ایستگاه معاملاتی

به بازارگردان جهت انجام فعالیت بازارگردانی محسوب شود.

• فصل هفت - رسیدگی به تخلفات:

• ماده نوزده:

در صورتی که بازارگردان مفاد این دستورالعمل را نقض کند یا به تعهدات خود در زمینه بازارگردانی عمل ننماید، موضوع در مرجع رسیدگی مربوطه طرح و رسیدگی می‌شود. مرجع رسیدگی مربوطه، در صورت احراز تخلف یک یا چند حکم از احکام زیر را متناسباً صادر مینماید:

• بند الف:

تذکر کتبی بدون درج در پرونده؛

• بند ب:

تذکر کتبی با درج در پرونده؛

• بند ج:

پرداخت تمام یا قسمتی از کارمزد معاملات و هزینه ایستگاه معاملاتی که در طول فعالیت بازارگردانی از پرداخت آن معاف بوده است.

• بند د:

تعلیق فعالیت بازارگردانی بازارگردان در مورد اوراق بهادار مربوطه برای مدت حداکثر دو سال؛

• بند ه:

لغو مجوز بازارگردانی بازارگردان در مورد اوراق بهادار مربوطه؛

• بند و:

محرومیت بازارگردان از دریافت مجوز بازارگردانی حداکثر تا مدت دو سال؛

• بند ز:

لغو تمام یا بخشی از امتیازاتی که به دلیل انجام فعالیت بازارگردانی، به بازارگردان تعلق گرفته است.

• تبصره یک:

سبا و فراپورس می‌توانند تا اتمام مراحل رسیدگی، فعالیت بازارگردانی بازارگردان را متوقف نمایند.

• تبصره دو:

اعمال مجازات های موضوع این ماده مانع از اعمال مجازات های پیش بینی شده برای نقض سایر

قوانین و مقررات، نخواهد بود.

- ماده بیست:
در صورت لغو مجوز فعالیت کارگزاری یک بازارگردان، مجوز فعالیت بازارگردانی وی نیز لغو خواهد شد.
- فصل هشت - سایر موارد:
 - ماده بیست و یک:
سفارش‌های خرید و فروش اوراق بهادار بازارگردان، از نظر اولویت انجام با سایر مشتریان برابر است.
 - ماده بیست و دو:
در صورتی که یک ورقه‌ی بهادار بیش از یک بازارگردان داشته باشد، بازارگردانان آن ورقه بهادار نباید در تعیین قیمت سفارش‌های خود با یکدیگر هماهنگ نمایند. هماهنگی در این زمینه به منزله دستکاری قیمت خواهد بود.
 - ماده بیست و سه:
این دستورالعمل در ۲۳ ماده، و ۶ تبصره و سه پیوست در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۷ به تصویب هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.